

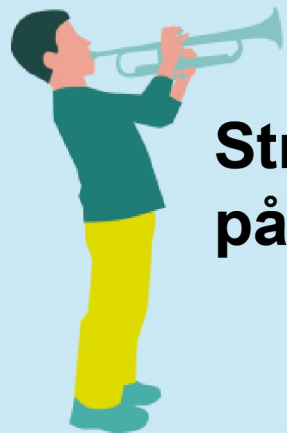

Stavanger
kommune

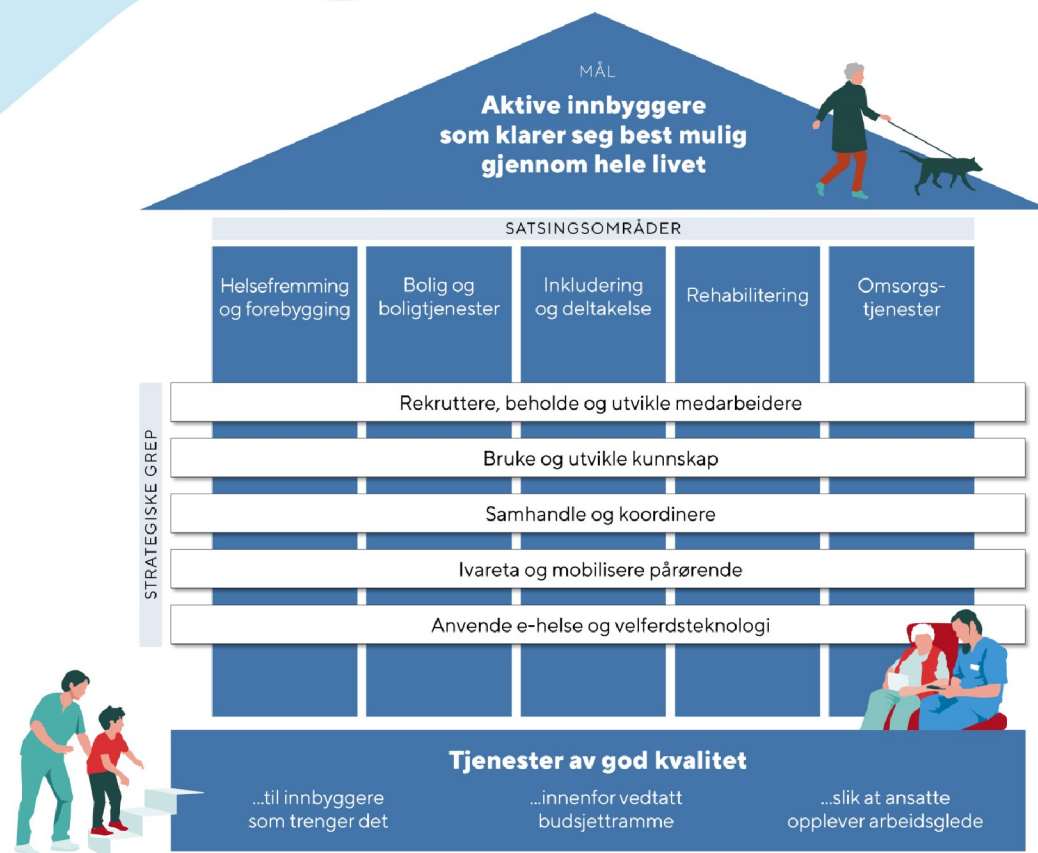
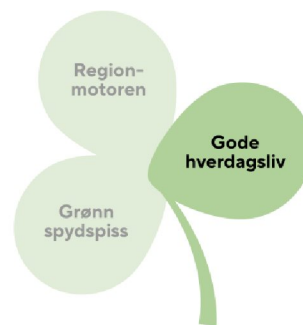

Leve HELE LIVET

Strategi for helse- og velferdsområdet
i Stavanger kommune 2023–2030

Strategien på ett minutt

- Strategien setter retning for helse- og velferdsområdet i Stavanger kommune, der målet er aktive innbyggere som klarer seg best mulig gjennom hele livet.
- Leve HELE LIVET-satsingen til kommunen er kjernen i strategien. Strategien legger til grunn at innbyggere som trenger helse- og velferdstjenester, skal oppleve størst mulig grad av egenmestring, med de ressursene den enkelte har.
- Strategien for helse- og velferdsområdet beskriver de fem områdene vi vil satse på for å møte utfordringene de nærmeste årene, og de fem grepene vi har valgt for hvordan vi skal gjøre det.
- Tidshorisonten er fram til 2030.
- Strategien følges opp gjennom tiltak som vedtas i temaplaner og handlingsplaner for helse- og velferdsområdet, relevante strategier og planer i andre tjenesteområder og i de årlige handlings- og økonomiplanene.

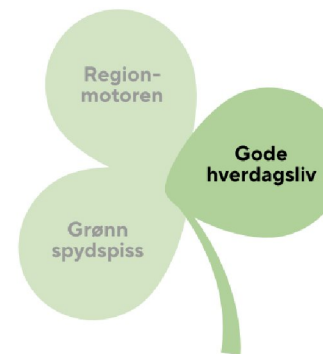

Hva er helse og velferd?

- Helse og velferd omfatter kommunale helse-, sosial- og omsorgstjenester, herunder habiliterings- og rehabiliteringstjenester, allmennlegetjenester, hjemmebaserte tjenester, psykisk helse- og rustjenester, tjenester til personer med funksjonsnedsettelse, sykehjem og boliger med heldøgns omsorgstjenester for ulike grupper, krisesenter, Nav-kontor, flyktningtjeneste og tjenester knyttet til arbeid og aktivitet. Helse og velferd gir tjenester til innbyggere i alle aldre.
- Tjenestene gis på forskjellige steder, det kan være i innbyggerens eget hjem, i kommunale lokaler, på fastlegekontoret og i omsorgsboliger og bofellesskap. I tillegg har kommunen barneboliger og sykehjem der de sykeste innbyggerne kan bo og få sine tjenester.
- Noen innbyggere får tjenester i en kort periode, andre over lang tid, og noen veksler mellom perioder der de trenger tjenester og perioder der de klarer seg uten eller med mindre tjenester.

Målbilde

Stavanger vil ha aktive innbyggere som klarer seg best mulig gjennom hele livet.

Grunnlaget for strategien

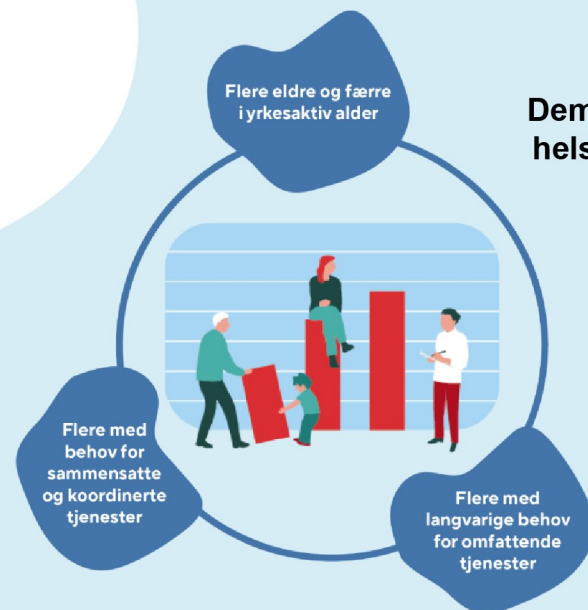

Helse- og velferdstjenestene skal støtte opp om gode hverdagsliv

- Samfunnsoppdraget innebærer at innbyggere som trenger det, skal få helse- og velferdstjenester av god kvalitet. Det skal skje innenfor de økonomiske og personellmessige rammene som kommunen har, og på en måte som gjør at ansatte opplever arbeidsglede.
- Strategien heter *Leve HELE LIVET*. Dette er kjernen og målet – å bidra til aktive innbyggere som klarer seg best mulig gjennom hele livet.
- Strategien er bygget rundt områder vi skal satse på, og måter vi skal gjøre det på. Satsingsområdene og de strategiske grepene skal sette kommunen i stand til å møte de utfordringene som ligger foran på kort og mellomlang sikt.
- Strategien dekker ikke hele tjenestespekteret i helse og velferd, men løfter fram de områdene vi vil satse spesielt på i planperioden.
- [Kommuneplanens samfunnsdel \(2020-2034\)](#) og derigjennom bærekraftmålene til FN danner grunnlaget for strategien. Helse- og velferdstjenestene skal bidra til gode hverdagsliv for innbyggerne.

Utfordringsbildet

Demografi og helsetilstand

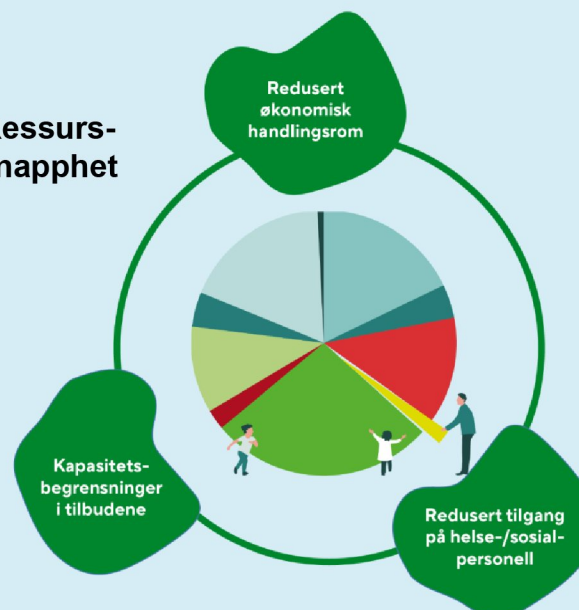
Forskjeller i levekår og utenforskap

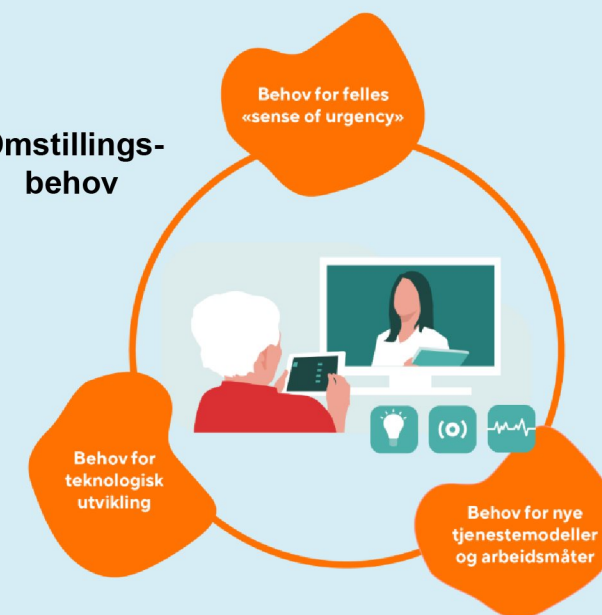
Økte forventninger og krav

Ressursknapphet

Omstillingsbehov

Demografi og helsetilstand

Flere eldre og færre i yrkesaktiv alder

- Flere lever lenger med god helse, slik at behovet for hjelp kommer senere i livet. Det blir likevel så mange flere eldre at etterspørselen etter tjenester vil øke. Samtidig vil det bli færre i yrkesaktiv alder for hver pensjonist.
- Flere nyere studier indikerer at andelen med demens i ulike aldersgrupper er i ferd med å synke noe. Men siden det blir flere eldre de neste tiårene, vil antallet personer med demens likevel øke betydelig.

Flere med langvarige behov for omfattende tjenester

- Helsetjenesten kan behandle stadig flere sykdommer og mer komplekse tilstander. Det gjør at flere overlever alvorlige sykdommer og skader, både fra fødselen av og fra hendelser senere i livet.
- Utviklingen bidrar til at flere lever lenger med kroniske sykdommer og/eller funksjonsnedsettelse og omfattende tjenestebehov.

Flere med behov for sammensatte og koordinerte tjenester

- Store og sammensatte helseutfordringer utløser behov for flere typer tjenester og kompetanse, og et økt behov for koordinering og samarbeid på tvers av fagområder og forvaltningsnivåer.
- Fragmentering kan føre til at den som trenger hjelp, opplever mangel på sammenheng som en ekstrabelastning. Fragmenteringen kan også utfordre effektiviteten i tjenesteleveransen.

Forskjeller i levekår og utenforskap

Økende antall familier med lav inntekt

- Andelen barn som vokser opp i familier med lav inntekt, har økt gjennom flere år.
- Innvandrerfamilier er overrepresentert blant lavinntektsfamilier. Andelen familier uten innvandrerbakgrunn og som har lav inntekt, har økt de siste årene.
- Ulikheter i levekår følger utdannings- og inntektsnivået i befolkningen. Sosiale forskjeller går i arv.

Lav boevne, ustabile boforhold

- Flere har utfordringer i tillegg til å være økonomisk vanskeligstilt, for eksempel manglende bokompetanse, psykiske helseutfordringer og rusproblematikk. For noen er det en utfordring å holde på en bolig over tid og å fungere godt i et nærmiljø.
- Antallet personer som er bostedsløse og utgiftene til kjøp av midlertidig bolig har økt de siste årene. Økningen er størst blant brukere med lav boevne og/eller rusavhengighet.

Manglende sosial inkludering og deltakelse

- En del innbyggere har svak tilknytning til arbeidslivet, og noen kommer ikke inn på arbeidsmarkedet.
- Dårlige levekår, svake språkkunnskaper, lavere jobbsikkerhet, lavere inntekt og dårlig helse hindrer deltakelse på ulike samfunnsarenaer.
- Ensomhet betegnes som den nye folkesykdommen.

Økte forventninger og krav

Rettighetsfesting av tjenester

- Lovfesting av rettigheter styrker brukeres krav på tjenester, og pålegger kommunen å tilby den aktuelle tjenesten. Samtidig utfordrer økt rettighetsfesting kommunens handlingsrom.

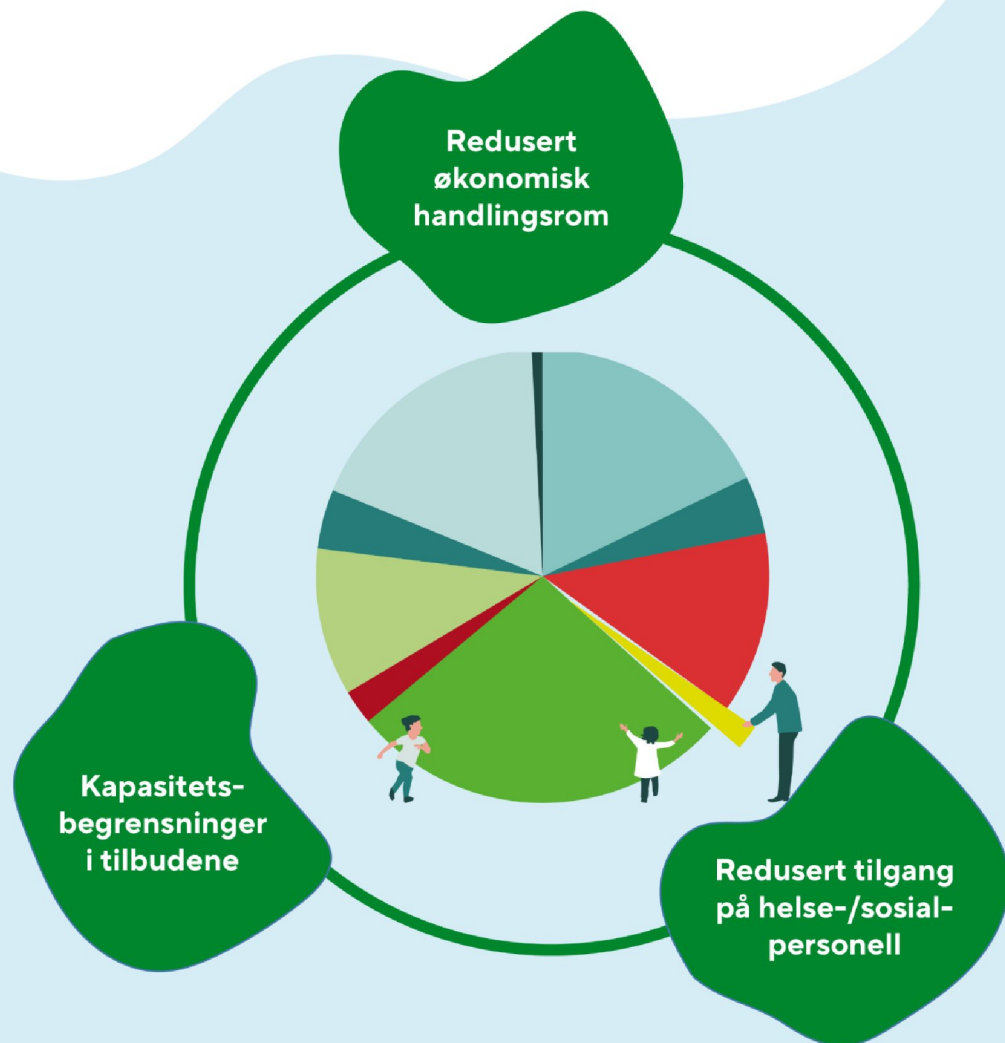
Forventning til nivå og omfang på tjenester

- Innbyggerne forventer sømløse tjenester, høy kvalitet, medvirkning og individuell tilpasning, men forventningene overstiger i mange tilfeller kommunens kapasitet.
- Media, politikere og interesseorganisasjoner påvirker innbyggernes forventninger til tjenestene.

Ulik oppfatning av kommunens rolle og ansvar

- Innbyggerne forventer hjelp til å ivareta oppgaver knyttet til egen og pårørendes helse, mens kommunen legger til rette for at innbyggerne skal klare seg best mulig selv.
- Brukere, pårørende, fagmiljøer, spesialisthelsetjenesten og media kan ha ulike oppfatninger av hva som er kommunens ansvar, og hva innbyggerne må ta ansvar for selv.

Ressursknapphet

Redusert økonomisk handlingsrom

- Med færre yrkesaktive synker kommunens skatteinntekter. Dermed reduseres handlingsrommet når det gjelder finansiering av helse- og velferdstjenestene.
- Nasjonale reformer flytter flere spesialistoppgaver ut i kommunen uten tilsvarende tilførsel av ressurser.

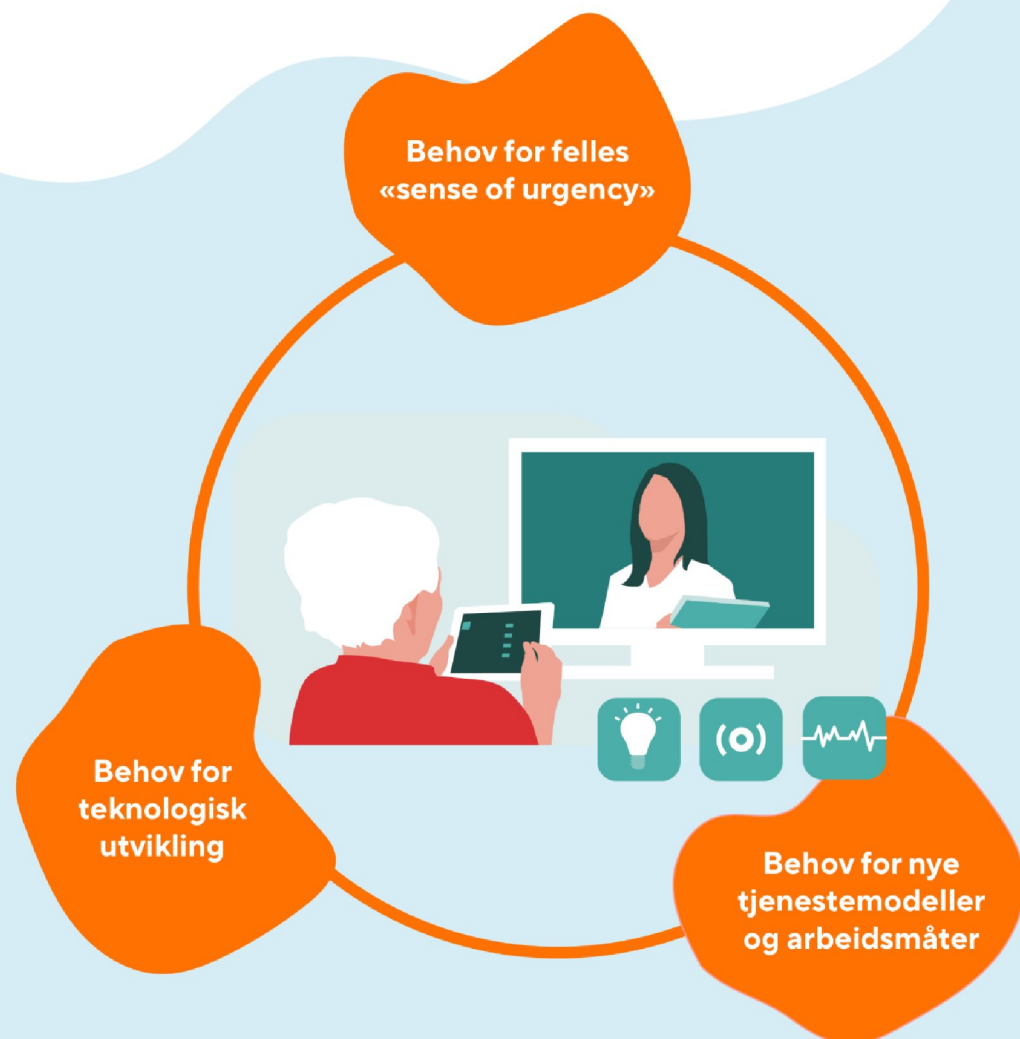
Redusert tilgang på helse-/sosialpersonell

- Behovet for helsepersonell vil vokse kraftig hvis vi fortsetter å levere tjenester på samme måte som nå, og mer enn det som vil være tilgjengelig.
- Kommunen konkurrerer med kommunene i regionen og med spesialisthelsetjenesten om de samme fagfolkene.

Kapasitetsbegrensninger i tilbudene

- Etterspørselen og gapet mellom det tjenestetilbudet det er mulig å gi, vil øke ytterligere i årene som kommer.

Omstillingsbehov

I sum gir de fire utfordringsområdene et stort omstillingsbehov.

Behov for felles «sense of urgency»

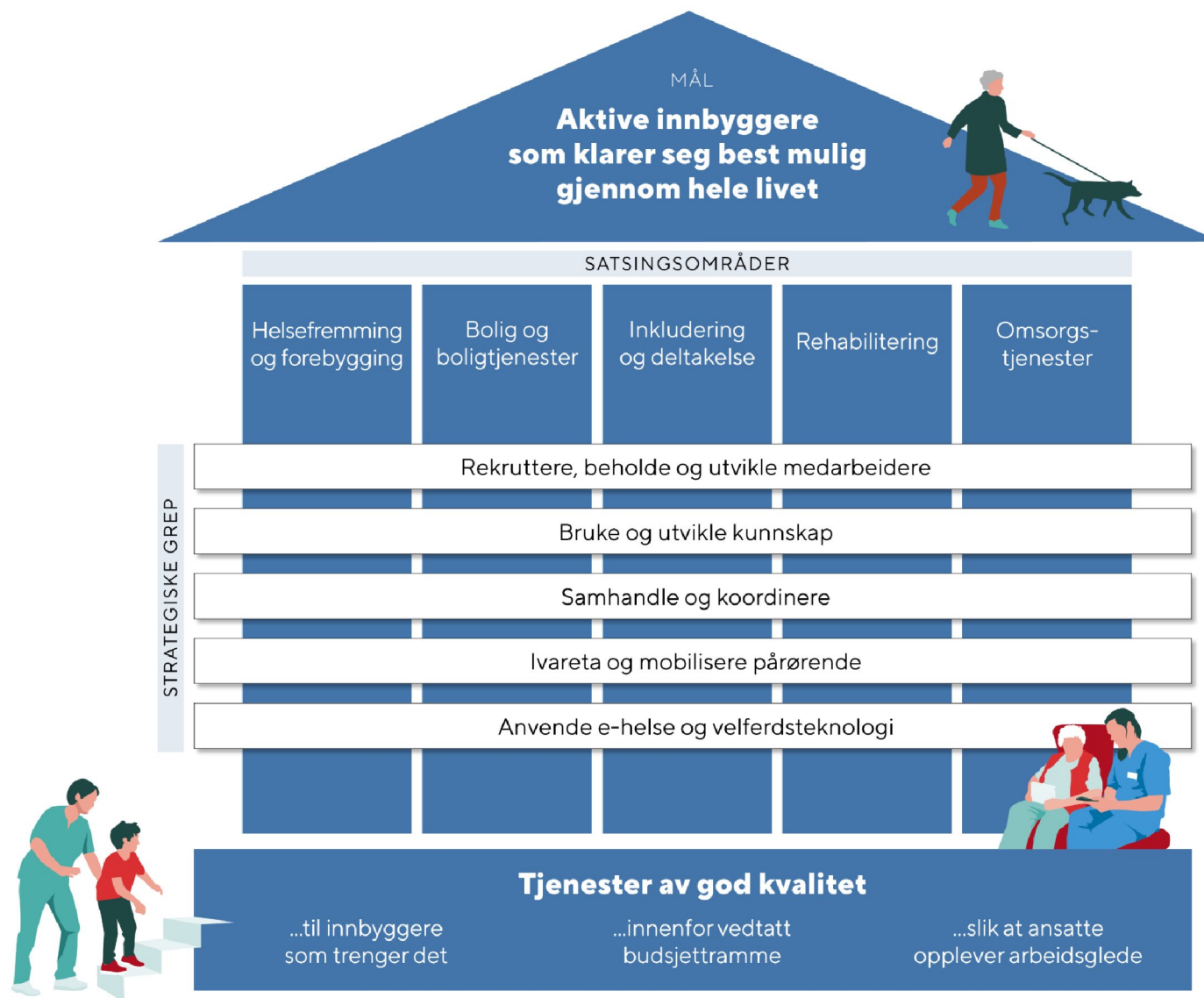
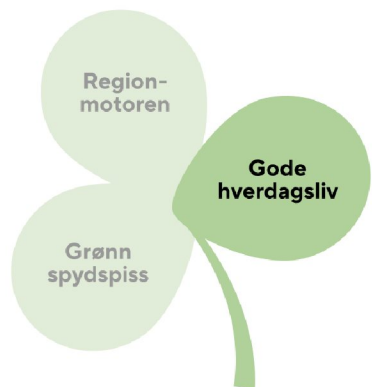
- Felles forståelse av behovet for endring («sense of urgency») er en forutsetning for omstilling.
- God ledelse er avgjørende for å planlegge, gjennomføre og forankre konkrete endringsprosesser, og sikre at alle aktører tar felles ansvar for mål og resultater.

Behov for teknologisk utvikling

- Den teknologiske utviklingen må i større grad brukes i utviklingen av bedre og mer ressurseffektive og virkningsfulle tjenester.
- Digitalisering og ny teknologi stiller nye krav til kompetanse, arbeidsprosesser og organisering.

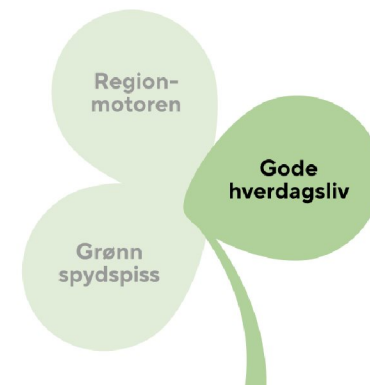
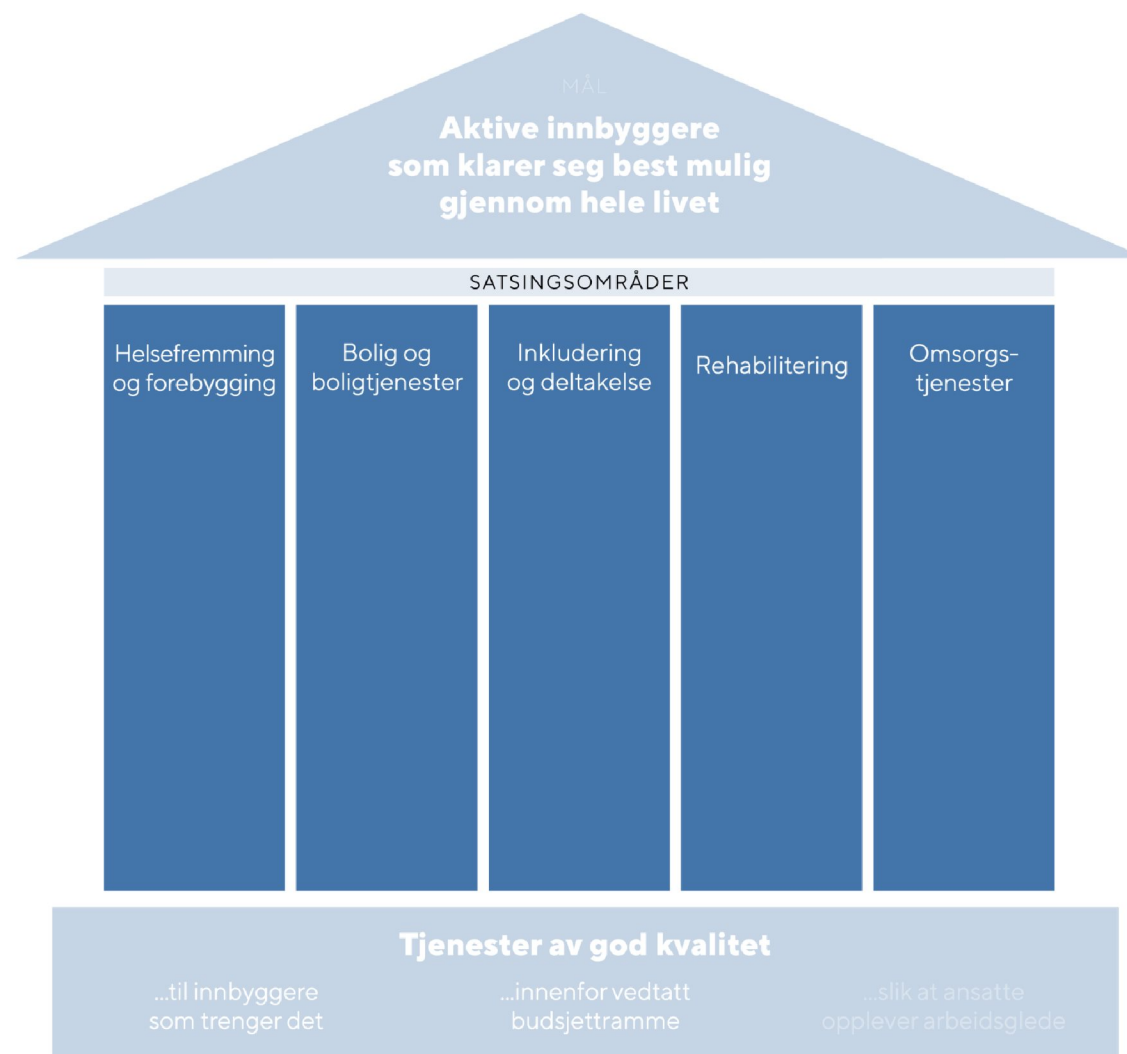
Behov for nye tjenestemodeller og arbeidsmåter

- Knappe bemanningsressurser, nye behandlingsmetoder og ny teknologi skaper et behov for endringer i organisering og levering av tjenestene.
- Kompleksiteten i måten tjenestene leveres på, øker behovet for godt koordinerte tjenester og gode pasientforløp.

**Dette vil vi
satse på...**

Strategien peker på
fem satsingsområder
for perioden 2023–2030.

Helsefremming og forebygging

Vi vil mobilisere innbyggerne til å ta vare på seg selv for å fremme og bevare god helse.

- Helse bygges av hjørnesteiner som kosthold, fysisk aktivitet, sosial kontakt og annen atferd som påvirker helsen. Psykisk og fysisk helse påvirker hverandre gjensidig. Alle kan vinne på tiltak som fremmer helse og forebygger uhelse, uavhengig av diagnose og alder. En forutsetning for å ivareta egen helse er kompetanse til å forstå helseinformasjon, slik at man kan ta informerte valg.
- Muskel- og skjelettplager, psykiske lidelser og ruslidelser medfører betydelig helsetap. Det påvirker livskvaliteten og er en viktig årsak til at mennesker faller ut av arbeidslivet. Fysisk inaktivitet, usunt kosthold, røyking, høyt alkoholforbruk og overvekt er de største risikofaktorene for sykdom i den vestlige verden. Sosial ulikhet i helse er også en stor utfordring. Forekomsten av sykdom øker med alderen. Aldringsprosesser kan påvirkes med sunne levevaner.
- Helse- og velferdstjenestene må tilrettelegges på en måte som fremmer helse og forebygger sosiale problemer, funksjonsnedsettelse, sykdom og ulykker. Tidlig innsats kan bremse eller stoppe en uheldig utvikling. Tjenesteløsningene må støtte opp om egeninnsats for god helse, og bidra til å minske konsekvensene av endringer i funksjonsnivå.

Bolig og boligtenester

Vi vil bidra til at innbyggere kan bo og leve selvstendig, og ha en stabil bosituasjon i et godt nærmiljø.

- Bolig er den fjerde velferdspilaren, i tillegg til helse, inntektssikring og utdanning. Hvordan vi bor påvirker i stor grad måten vi lever på. Et godt tilrettelagt botilbud bidrar til tilhørighet og fysisk trygghet, skaper identitet og er en viktig sosial arena. En egnet bolig i et godt bomiljø kan ha stor betydning for muligheten til god helse, arbeid og utdanning.
- Alle trenger et trygt hjem. Vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg en egnet bolig. Tjenestene må innrettes slik at de styrker bokompetansen hos dem som har utfordringer med å bo, og bidrar til at de har en stabil bosituasjon over tid.
- Flere kan bo hjemme med god tilrettelegging. I årene framover vil det være behov for å utvikle et variert tilbud av serviceboliger og bofellesskap til ulike brukergrupper, både i kommunal og privat regi. Innbyggerne må stimuleres til å skaffe seg bolig med livsløpsstandard i god tid før helsen svikter. Dette vil øke den enkeltes muligheter for å klare seg selv best mulig i eget hjem så lenge som mulig.

Inkludering og deltakelse

Vi vil gi innbyggere som trenger bistand, muligheter for aktivitet, arbeid og fellesskap med andre.

- Inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet er avgjørende for den enkeltes livskvalitet. Det omfatter tilhørighet og fellesskap i arbeid eller annen dagaktivitet, fritidsaktiviteter, organisasjonstilknytning, nabolag, frivillig arbeid og på andre samfunnsarenaer.
- Helse- og velferdstjenestene skal bidra til at alle kan delta på ulike arenaer på tross av barrierer. Innbyggere som trenger det, skal få bistand til å komme i arbeid raskt, eller starte på et utdanningsløp. Dette forebygger utenforskap, og skjer best i samarbeid med næringslivet og andre offentlige instanser. For noen må arbeidssituasjonen og dagaktivitetene tilpasses og tilrettelegges individuelt.
- Gode møteplasser og organisert aktivitet gir mulighet for fellesskap, og forebygger ensomhet. Kommunen må bidra med å tilrettelegge møteplasser og gjøre dem kjent slik at de tas i bruk. Frivillige er en ressurs som kommunen kan stimulere og engasjere for å bidra til at innbyggerne har en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.

Vi vil legge til rette for at innbyggere med funksjonsnedsettelse kan klare seg selv best mulig ut fra egne forutsetninger og behov.

- Rehabilitering handler om å støtte innbyggere til å oppnå og vedlikeholde en best mulig funksjonsevne. Noen innbyggere skal gjenvinne funksjons- og mestringsevnen, mens andre skal utvikle og opprettholde den. Utgangspunktet er den enkeltes livssituasjon og mål, og hvilke muligheter vedkommende har til å gjenopprette eller øke tidligere funksjonsnivå.
- Rehabiliteringstjenester skal organiseres slik at de tilbys på, eller i tilknytning til, omgivelser og situasjoner den enkelte vanligvis er i. Ulike metoder og rammeverk må benyttes for å stimulere til selvstendighet, deltakelse og livskvalitet. Habiliterings- og rehabiliteringstjenestene må være varierte og tilpasset ulike brukergrupper, samtidig som de er kunnskapsbaserte og virkningsfulle.
- Tverrfaglig samhandling er sentralt i rehabiliteringsforløp. Både bruker, pårørende og ulike tjenesteytere på ulike nivå vil være involvert. Prosessene skal kjennetegnes ved koordinerte, sammenhengende og kunnskapsbaserte tiltak. Individuell plan skal benyttes som verktøy for å sikre at brukers behov og mål tydeliggjøres for alle involverte.

Omsorgstjenester

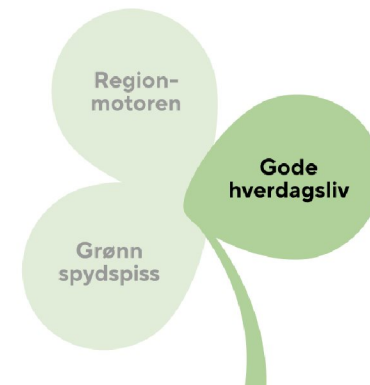
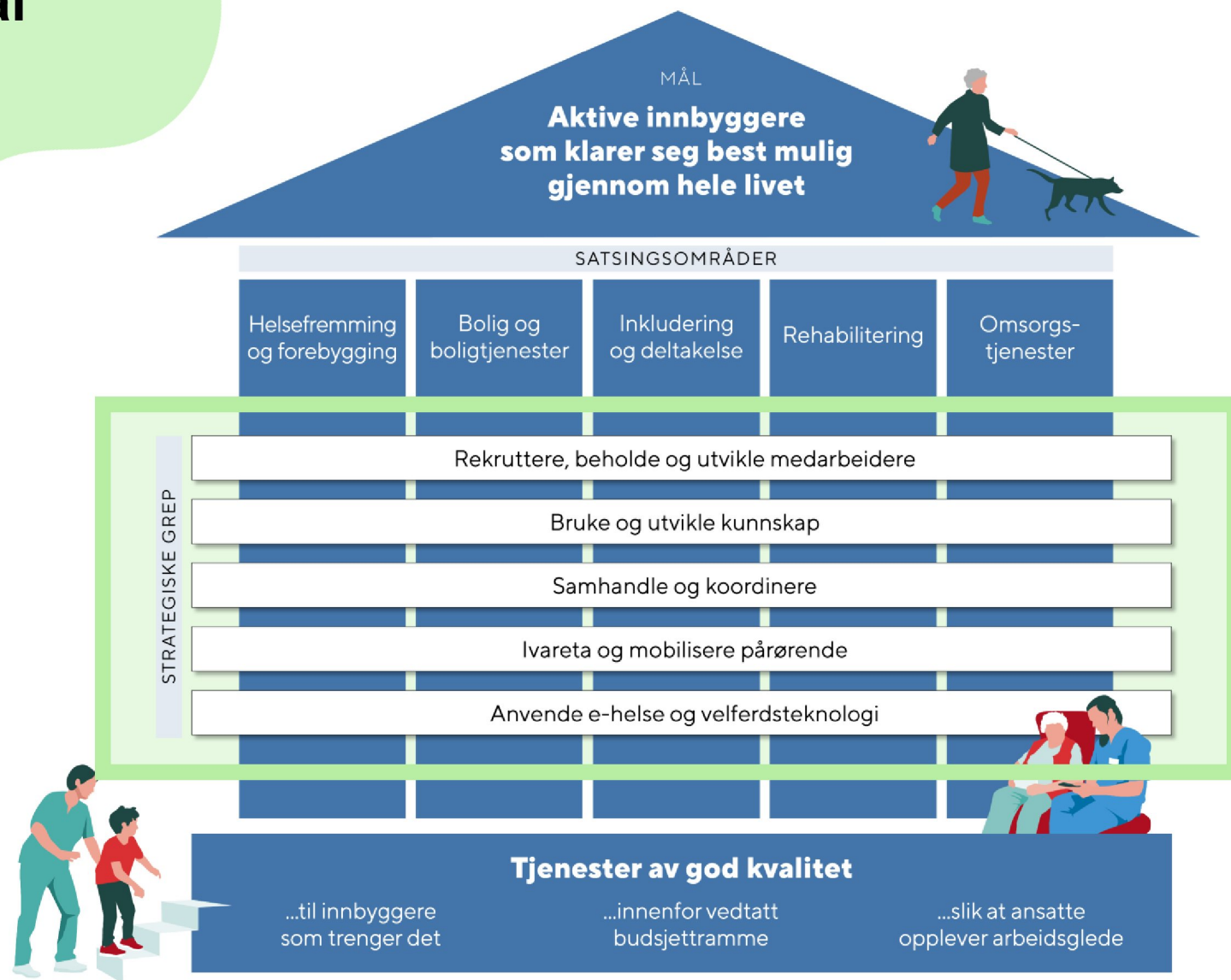
Vi vil utvikle omsorgstjenester som ivaretar brukernes behov på nye og mer ressurseffektive måter.

- Med mindre ressurser og økte behov skal Stavanger kommune gi omsorgstjenester på nye måter i årene fremover. Den teknologiske utviklingen åpner opp for digitale løsninger og velferdsteknologiske verktøy som kan endre måten tjenester gis på. Tilgjengelige ressurser må brukes mest mulig effektivt. Institusjonstjenester må erstattes med tjenester i hjemmet både for eldre og alvorlig syke.
- Måten å gi heldøgnsomsorg på er i endring. Tilpassede og fleksible tjenester kombinert med gode, egnede boliger vil gjøre det mulig å gi omfattende omsorgstjenester i eget hjem. Kommunen må videreutvikle og utvide de ambulante tjenestene til hjemmeboende. Sammensetningen av tjenester gjennom døgnet må dekke behovet for tilsyn og rask helsehjelp når det er nødvendig.
- Sykehjemsplassene vil være forbeholdt de med størst behov for medisinsk oppfølging og tilsyn. I årene som kommer, må vi regne med å få en sterk økning i antall personer med demens. Personer med framskreden demenssykdom vil ha stort behov for tilrettelegging og tilsyn hele døgnet.

...og slik skal vi gjøre det:

Strategien trekker fram fem strategiske grep.

Rekruttere, beholde og utvikle medarbeidere

Derfor skal vi

- *rekruttere og beholde kompetente medarbeidere gjennom samarbeid med aktuelle utdanningsinstitusjoner og i helsefellesskapet*
- *legge til rette for systematisk læring og videreutvikling av medarbeidernes kompetanse, og bygge gode fagmiljøer*
- *tydeliggjøre oppgaver og ansvar slik at ansatte opplever mestring og arbeidsglede*

Strategiske grep

Kompetente medarbeidere er kommunens viktigste ressurs for å levere gode tjenester til innbyggerne. Samarbeid med utdanningsinstitusjonene for å legge til rette for gode og relevante praksisplasser, og fagplaner som samsvarer med helse- og velferdstjenestens behov, skal bidra til å rekruttere medarbeidere med rett kompetanse.

Gjennom samarbeid i helsefellesskapet skal det legges til rette for kunnskapsdeling, felles læring og kompetanseutvikling på tvers av forvaltningsnivåer.

Helse og velferd må sikre at medarbeidere får mulighet til å videreutvikle sin kompetanse i tråd med endrede behov, og arbeidet må tilrettelegges på en slik måte at ansatte kjenner at de mestrer de oppgavene de skal utføre. Robuste tjenester og nye arbeidsmåter krever gode fagmiljøer på tvers av fag og profesjoner.

Bruke og utvikle kunnskap

Derfor skal vi

- *fornye og forbedre tjenestene kontinuerlig ved å evaluere egen praksis*
- *drive kunnskapsbasert utvikling gjennom systematisk bruk av forskning og teori*
- *samhandle med utdannings- og forskningsmiljø*

Stavanger kommune har kapasitet og kompetanse som gjør det mulig å utvikle og ta i bruk ny kunnskap, gjennom forbedringsprosjekter og innovasjon i egen organisasjon og sammen med kunnskapsmiljøene i nærområdet.

Kommunen vil styrke kunnskapsgrunnlaget og videreutvikle og tilpasse tjenestene basert på forskning, erfaring og brukerkunnskap.

Utvikling av kunnskapsgrunnlaget forutsetter at kommunen øker forskningsaktivitetene og forskningssamarbeidet. Helse- og velferdstjenestene må gjøre seg bruk av dokumenterte funn og holde seg oppdatert på virkningsfulle arbeidsmåter og verktøy.

Samhandle og koordinere

Derfor skal vi

- *utvikle gode pasient- og brukerforløp i helsefellesskapet, slik at innbyggerne opplever sammenhengende tjenester på tvers av sykehus og kommuner*
- *styrke kommunens koordinerende enhet og koordinatorrollen for barn og voksne*
- *sikre at brukere med langvarige og sammensatte behov får tilbud om individuell plan og tverrfaglig oppfølging*

Oppfølging av personer med sammensatte og kompetansekrevende hjelpebehov krever tverrfaglig tilnærming og tett samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Helhetlige tjenester må i økende grad tilpasses individuelle behov. Nye metoder for samhandling og koordinering må tas i bruk for å utnytte ulik fagkompetanse til beste for den enkelte innbygger, uavhengig av tjenesteområde og nivå.

Tverrfaglighet gir bedre og mer effektive løsninger. Hensikten med å «handle sammen» er å sikre flyt i arbeidsprosessene slik at bruker og pårørende opplever sammenheng i tjenester og tiltak.

Ivareta og mobilisere pårørende

Derfor skal vi

- *anerkjenne og støtte pårørende slik at de kan stå godt i rollen og bidra ut fra sine forutsetninger*
- *utvikle tjenestene våre gjennom systematisk samarbeid med pårørende*
- *styrke ansattes kompetanse om pårørendes behov, utfordringer og rettigheter*

Pårørende utgjør en viktig ressurs for sine nærstående og for kommunen. Kommunen skal støtte opp om deres bidrag som omsorgspersoner og motivatorer, og møte pårørende som en betydningsfull samarbeidspartner.

Kommunen vil i større grad bli avhengig av innsatsen fra pårørende og andre i innbyggerens nettverk. Tidlig forventningsavklaring, medvirkning og kartlegging av hva pårørende kan og vil bidra med, er viktig for å fange opp behov og forebygge at pårørende blir utslitt.

Pårørende må ha tilgang til informasjon, opplæring, råd og veiledning, og tilstrekkelig avlastning for å kjenne seg trygge og kunne ivareta seg selv og rollen sin best mulig.

Anvende e-helse og velferdsteknologi

Derfor skal vi

- **sette brukerne i stand til å benytte velferdsteknologiske løsninger for å klare seg selv best mulig**
- **innføre brukervennlige digitale løsninger og velferdsteknologi som fungerer sammen, og videreutvikle digital hjemmeoppfølging**
- **integre teknologi og digitale løsninger i det etablerte tjenestetilbudet og sikre at vi henter ut gevinstene**

Velferdsteknologi skal bidra til en tryggere, mer aktiv og selvstendig hverdag for innbyggere med behov for helse- og velferdstjenester. Vi skal gi brukerne nødvendig opplæring slik at de kan nyttiggjøre seg digitale løsninger og hjelpemidler.

Nye arbeidsmetoder, digitalisering og velferdsteknologi er en forutsetning for å sikre effektive, bærekraftige og framtidsrettede helse- og velferdstjenester.

Kommunen skal ta i bruk teknologi og løsninger som allerede er utviklet, og ta del i utviklingen av nye. Bruk av e-helseløsninger og velferdsteknologi vil påvirke arbeidsprosessene våre, og bidra til at vi jobber på bedre måter.

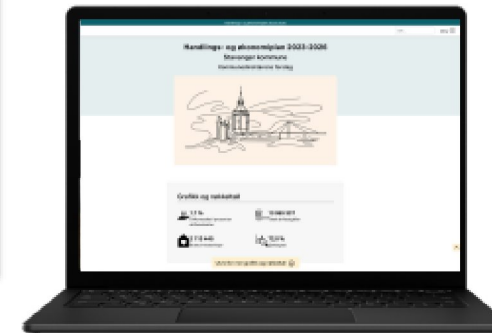
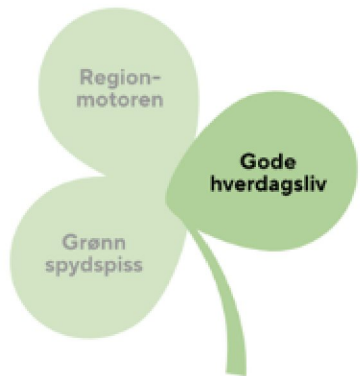
Rom for frivilligheten

- Frivillige bidrar til et dynamisk og levende velferdstilbud i kommunen. Å gjøre noe aktivt og meningsfylt sammen med andre fremmer god helse. Organisasjonsmangfoldet og fellesskapet bidrar til å styrke livskvalitet, og kan åpne dører til samfunnsdeltakelse på flere plan.
- Samspillet med frivillige må styrkes i årene som kommer. Et godt samspill kommer alle parter til gode, både den som er frivillig, menneskene som møter de frivillige og helse- og velferdstjenestene. Å samarbeide med frivillig sektor utvider helse- og velferdstjenestenes spillerom og komplementerer tilbudene.
- Vi skal legge til rette for samarbeid med frivillige, og gi dem rom for å bidra innenfor klare rammer. Vi skal bidra som bindeledd mellom frivillige organisasjoner og innbyggere som får helse- og velferdstjenester. Kommunen må utløse den ressursen som ligger i frivillig innsats, slik at kommunens tjenester og de frivillige kan utfylle hverandre.

Veien videre

- Strategien skal være førende for beslutninger om omfang og utforming av tjenestene innenfor helse- og velferdsområdet, og for prioritering av tilgjengelige ressurser.
- Strategien følges opp gjennom temaplaner og handlingsplaner for tjenesteområdet.
- Strategien har også koblinger til flere planer og satsinger i Stavanger kommune, blant annet organisasjonsstrategien, forsknings- og utviklingsarbeidet, kunnskapsbyen, folkehelsearbeid, planer for frivillighet, nærmiljøutvikling og samfunnsdialog og digitaliseringsstrategien.
- Strategien gjelder fram til 2030. Den skal revideres en gang i perioden.

Hva skal kommunen oppnå?

Hva skal helse- og velferds-området satse spesielt på?

Hvordan skal vi jobbe for å nå målene?

Hva skal kommunen gjøre det neste året?

Hva ble resultatet?